

Voorwoord

De roomse tijd van voorheen kende een keur van cabaretiers, kleinkunstenaars en schrijvers als Godfried Bomans, Michel van der Plas en Toon Hermans. Ze werden maar wat graag gehoord, ook door de slachtoffers, katholieken en zeker hun geestelijk leiders, zelf. Van Fons Jansen kennen velen misschien nog wel de anekdote van monseigneur Bekkers die na een pijnlijk onderhoud met de paus wilde terugvliegen naar Nederland, maar niet nadat hij telefonisch geïnformeerd had “of het dogma toch wel koud stond”.

Lachen en de kerk: de afgelopen decennia een steeds verder uit elkaar gegroeid begrippenpaar, mogen we misschien in alle bescheidenheid constateren. Voor boeken en voorbeelden moet je toch al gauw terug tot in de zestiger jaren: *De lachende paus, een verzameling anekdotes om paus Johannes XXIII of Lachen in de kerk; cartoons en grappen over dominees, pastoors, rabbi's, monniken, nonnen...*

Het recente boekje van socioloog Jan Thurlings *Verzet of berusting? Een kleine sociologie van de roomse mop* (Valkhof Pers, Nijmegen, 2007, ISBN 9789056252656) lijkt het thema weer op te pakken. Roomse moppen dienen, aldus Thurlings, nog steeds vaak om kritiek en zelfspot te hebben op de rigiditeit van dogma's en andere regeltjes en om ijdelheid van prelaten scherp neer te zetten. Zo ontmoette Annie, vertelt Thurlings, na vele jaren van afwezigheid haar oude pastoor. De pastoor vraagt: “Hoe gaat het, Annie? Wat doe je tegenwoordig?” Waarop Annie zegt: “Ik ben prostituee geworden.” “Wat zeg je?” Annie, nog eens: “Ik ben prostituee geworden.” De pastoor: “Kind, wat laat jij me schrikken, ik verstond dat je protestant geworden was.”

Lachen en de kerk, het kan nog steeds. Gelukkig dat de lach in onze Caeciliakerk nog regelmatig te horen is! Want een dag niet gelachen is een dag niet geleefd.

Redactie

Opleuken

Het is tegenwoordig heel trendy om alles op te leuken of te pimpen. “We zullen de boel eens opleuken”. Of nog beter: “Oppimpen”. In Den Bosch is een winkel waar je je hond kunt laten oppimpen.

Televisieprogramma's die eigenlijk gewoon heel saai zijn, worden opgeleukt. Gewone nette schoenen worden opgepimpt om ze leuker te maken. In de reclames die met de regelmaat van de krant in de bus vallen, word je min of meer gedwongen om je woon- of minstens je slaapkamer op te leuken met een vrolijk kleurtje. Trendy tijdschriften dwingen je oude meubeltjes op te pimpen met gekke stofjes en rare kleurtjes, waardoor je “een heel ander, maar vooral leuker” tafeltje of stoeltje krijgt.

Wat een merkwaardige trend: opleuken. Dat betekent dus dat ‘gewoon’ kennelijk niet leuk genoeg is. en dat betekent weer dat we tot nu toe al die jaren eigenlijk verkeerd bezig waren. Want we pimpten tot voor kort nooit iets op en we leukten ook niets op. We deden het er gewoon mee. Hooguit knapten we iets op.

Vreemd dat psychologen en andere levenskenners het er nooit over hebben om het dagelijkse leven op te leuken of op te pimpen. Daar zou ik nou behoefte aan hebben. Een opgepimpte rekening in de bus is beslist leuker dan zo'n vensterenveloppe waarvan je weet dat die niets goeds brengt. En een opgeleukte belastingaanslag is altijd prettiger dan een gewone blauwe brief. En is het niet veel plezieriger als de arts je in zijn opgepimpte spreekkamer vrolijk vertelt dat je een gezellig gezwel hebt en dat je nog maar drie maanden te leven hebt, maar dat je die tijd wel kunt opleuken? En het is toch ook veel prettiger wanneer de deurwaarder in een vrolijk bloemetjeshemd aan de deur komt om de zaak te ontruimen en je spullen in een leuke, felgekleurde container dumpst? Dat maakt een woningontruiming toch een stuk aantrekkelijker! En het ziet er ook een stuk leuker uit als agenten vrolijk gekleurde bonnen uitschrijven in plaats van die akelige gele velletjes.

Opgeleukt en opgepimpt door het leven gaan lijkt mij helemaal het einde. Nooit meer droefenis. En als die er al is, dan wordt die onmiddellijk weggepoetst met een leuk kleurtje, een nieuw stofje of iets anders gezelligs.

Was het maar zo... Konden we die zwarte dagen in ons leven maar opleuken. Konden we de nare dingen die ons overkomen maar oppimpen. Het zou leuk zijn. Maar wel nep. Want de echte dingen van het leven laten zich niet opleuken. Ziekte en dood zijn niet vrolijk en kunnen ook niet vrolijk gemaakt worden. Er is niets leuks van pijn te maken. Verdriet valt niet vrolijk te maken.

En dat is maar goed ook. Want het leven zou wel erg oppervlakkig worden als we het alleen maar opleukten en oppimpten. We zouden de narigheid van een ander helemaal niet meer zien, omdat die achter een vrolijk laagje verborgen werd. We zouden geen armoede meer opmerken, omdat die bedekt werd met een – erg breekbaar – laagje glamour. We zouden alleen nog maar met ons zelf bezig zijn om steeds maar nieuwe maniertjes te bedenken om de zaken op te leuken en te pimpen.

God heeft het leven niet bedoeld om het kunstmatig op te vrolijken. Het moet gewoon geleefd worden met alles er op en eraan. Hij heeft ons wel optimisme gegeven. Allebei begint het met 'op', maar dat is dan ook alles. Optimisme is gelukkig iets heel anders dan opleuken. Je komt er een stuk verder mee.

Pastoor Pieter Scheepers

Kersttocht 2008

Dit jaar wordt de kersttocht op 20 december in Udenhout gehouden. De opzet van de tocht is hetzelfde als in voorgaande jaren: zingende koren en sfeervolle taferelen. Koren en andere groepen, die al eerder hun bijdrage leverden aan het welslagen van de kersttocht, zullen op korte termijn benaderd worden voor deelname. Nieuwe groepen, orkesten en koren zijn echter welkom! Zij kunnen dat kenbaar maken bij Wilma Festen (5111150; e-mail: wilma.festen@home.nl) of Leonie Jansen (5334776; e-mail: lm.jansen@hotmail.com). De stuurgroep rekent op veel deelnemende groepen en hoopt opnieuw op een geslaagde tocht.

Stuurgroep Kersttocht 2008

Open staan voor de omgeving

Terwijl ik door de kloostertuin naar het imposante hoofdgebouw loop, merk ik op dat de tuin er, ondanks de regen, zo mooi bij staat en uitnodigt om nog even in te blijven staan. Dom Bernardus: “We werken veel met derden samen op een manier waar beide partijen profijt van hebben. Zo verzorgt de Diamant Groep bij ons de kloostertuin en in ruil daarvoor leiden zij hier mensen op en is er een stuk grond dat zij tot hun beschikking hebben om planten en bomen te verbouwen”. Tijdens ons gesprek blijkt het zo op het eerste oog gesloten Koningshoeven echter op vele andere manieren open te staan voor de omgeving.

Bewustwording

Ik ben er al eerder geweest voor een rondleiding, om een trappistenbier te drinken en ook voor een retraiteweekend. Toentertijd was Dom Bernardus nog geen abt. “Het is nooit een ultieme wens van mij geweest om dat te worden, maar ‘mijn verkiezing’ heb ik wel ervaren als een fijne bevestiging door mijn medebroeders”. Dom Bernardus geeft aan dat hij zich sindsdien veel bewuster is geworden van het feit dat het geestelijke aspect het belangrijkste is in een monnikenleven. “Behalve dat ik monnik ben, leid ik nu ook een middelgroot bedrijf waarvan zo’n 40 gezinnen leven en heb ik de zorg voor mijn medebroeders. Hierdoor heb ik minder tijd voor hetgeen waar ik ooit voor gekozen heb: een leven als monnik”.

Leven voor God

De basis van het monnikenleven is volgens Dom Bernardus nog altijd hetzelfde als 100 jaar geleden, namelijk: te leven voor God. “De relatie met de buitenwereld is er wel anders op geworden: van gesloten naar open. Het klooster is naast het thuis voor de monniken geworden tot een plaats van ontmoeting voor mensen, tot een plek om tot rust te komen. Zowel geestelijk als lichamelijk”. De monniken schreeuwen dit niet van de daken, zijn zelfs passief in hun PR naar buiten, maar toch zijn de gastenkamers tot

eind 2009 al volgeboekt. Een bezettingsgraad die maar weinig hotels is gegeven.

Generatiekloof

Zorg over het aantal broeders in het klooster heeft hij niet. "We zijn nu met 21 broeders, waarvan de gemiddelde leeftijd 51 is. Onze jongste broeder is 22 en onze oudste bijna 90. Er is een grote groep vijftigers, dus we staan er goed voor". Levert die generatiekloof geen problemen op, vraag ik. Immers, de 20-jarigen van nu lopen met een iPod rond en dat zullen de ouderen wellicht niet op prijs stellen of kennen dit fenomeen misschien niet eens? Dom Bernardus geeft aan dat die kloof er zeker wel is, maar dat de discussies hieromtrent ook goed zijn. "Ze zorgen ervoor dat we gezamenlijk verder de toekomst in kunnen". Hij weet echter dat het monnikenleven zwaar is en niet voor een ieder weggelegd, ook niet voor diegenen die ooit kozen om in te treden. "In 1986 waren er 14 novicen, waarvan er uiteindelijk 2 zijn gebleven. Bescheidenheid is dus op zijn plaats, maar ik heb alle vertrouwen in de toekomst".

Bijzondere plek

Wel maakt hij zich van tijd tot tijd druk om de instandhouding van het complex. "Regelmatig word ik gebeld door projectontwikkelaars die maar wat graag met ons zouden praten over ontwikkeling van de grond of het complex." Ook de gemeente Tilburg ziet niet altijd in wat voor een bijzondere plek het klooster eigenlijk inneemt. Zo wilde de gemeente gasboringen voor de kloosterpoort mogelijk maken en moesten er aanpassingen aan de gastenverblijven worden gedaan vanwege de veiligheid. Diezelfde maatregelen waren in het Tilburgse gemeentehuis echter niet nodig om redenen van het behoud van de monumentale eigenschappen van Het Kasteel. "Koningshoeven is echter één van de grootste monumenten van Nederland en bij ons moest het wel. Daarnaast speelt het vertrek van de Trappistinnen door mijn hoofd. Ik kan moeilijk verteren dat dit soort zaken in een katholieke gemeenschap als Tilburg plaatsvindt. Waar is het zelfbewustzijn van de katholieken? Ik vergelijk wel eens de moeite die Den Bosch zich getroost voor de Sint-Janskathedraal. In Tilburg kan dat beter en het is wachten op iemand die daarvoor opstaat".

Kerkbezoek

Het kerkbezoek bij Koningshoeven neemt toe. Op zondag zitten er steeds vaker meer dan 100 mensen bij hen in de kerk. Volgens Dom Bernardus heeft dit onder meer te maken met de sluiting van kerken in de omgeving, wat op zijn beurt zorgt voor pastorale problemen bij de parochianen van die kerken. Het aantal vragen om in de kloosterkerk een huwelijksdienst of doop te vieren neemt dan ook toe, maar wordt door de monniken niet gehonoreerd. Er is wel meer ruimte voor een ander soort verblijf in het klooster ten opzichte van vroeger. Zo zijn er de vele lekgasten (die in hun eigen gastenruimte blijven), maar er komen steeds vaker vragen van met name priesters en andere religieuzen om enige tijd mee te leven met de broeders. Het klooster staat hier voor open. Van te voren worden dan wel afspraken gemaakt over de begin- en de einddatum.

Zichtbaarheid

Of Dom Bernardus nog een boodschap heeft voor onze parochie en onze parochianen? Na enig nadenken antwoordt hij dat hij een diep respect heeft voor de mensen die nu de parochies draaiende en overeind houden. Daarom acht hij zichtbaarheid van hen belangrijk, ook naar nieuwe parochianen en vrijwilligers: “Maak die verborgenheid zichtbaar, het is belangrijk”. Ik concludeer na ons gesprek dat de Koningshoeven dat zelf ook doet. Volgens Dom Bernardus aldus niet door hun aanwezigheid van de daken te schreeuwen, maar “men moet je wel kunnen vinden, dus je moet open staan en de mensen verwelkomen”.

Vincent van Baaren

KIJK KONINGSHOEVEN

Kijk Koningshoeven is een kwartaalblad van de abdij Koningshoeven, waarin telkens aspecten van het moniale leven aan bod komen. Toezending is gratis, maar een tegemoetkoming in de kosten is natuurlijk welkom. Aanmelden via e-mail: info@kijkkoningshoeven.nl of telefoon 013-5408508. Uitgebreide info over de abdij: www.koningshoeven.nl

Pastores gaan voorbij

Witboek over kracht en pijn van vrijwilligers in de katholieke kerk

In katholieke parochies zijn vanaf de jaren 1970 veel vrijwilligers actief en mondig geworden. Zij zijn mede verantwoordelijk voor bijvoorbeeld de weekendliturgie, het pastoraat en het beleid. De parochianen voelden zich er wel bij en men beleefde de gemeenschap als 'onze kerk'. Daarin is de laatste jaren verandering gekomen. Veel vrijwilligers haakten af en zochten andere wegen. Het boek *Pastores gaan voorbij** zet de ontwikkelingen in breder perspectief en laat zien dat er juist in het werk van vrijwilligers toekomst voor de gemeenschap ligt. Vrijwilligers zelf en diverse prominenten komen aan het woord. Peter Wouters vat de inhoud samen en geeft er zijn oordeel over.

Beleidsontwikkelingen

In deel I beschrijven de auteurs de positie van vrijwilligers in parochies, waarbij hun motivatie, rol en meest geliefde activiteiten worden genoemd. Als belangrijkste beleidsontwikkelingen in de bisdommen komen ter sprake: schaalvergroting door fusies van parochies, de nieuwe generatie priesters, de striktere regelgeving o.a. ten aanzien van liturgie. Ook het missionaire aspect wordt niet vergeten: we willen naar buiten toe een vitale kerk zijn met een warme uitstraling, dus moeten we van binnenuit werk maken van geloofsverdieping en spirituele vorming.

Voor al deze beleidsterreinen dragen de auteurs heldere argumenten aan, waarbij het opvalt dat de kerk hierin de maatschappelijke trends op de voet volgt. Denk hierbij aan de onmisbare functie van de Nederlandse vrijwilliger; de vraag om herwaardering van normen en waarden; schaalvergroting en regionalisering in onderwijs, zorg en bedrijfsleven; behoefte aan samenwerking; aandacht voor persoonlijke groei en ontplooiing; groeiende aandacht voor religie en spiritualiteit, waarbij niet alleen de kerk de instantie is die oor en oog heeft voor zin- en levensvragen; en tot slot de behoefte om dáár (religieus) te shoppen, waar een goed product te vinden is.

Persoonlijke getuigenissen

In deel II komen persoonlijke getuigenissen van vrijwilligers aan bod, aan de hand van hun ervaringen over hun hoop en pijn op de plek waar zij kerkelijk actief zijn. Zij beschrijven hun groei naar mondige en actieve kerkleden na het Tweede Vaticaans Concilie. De verantwoordelijkheid die zij kregen van de pastores, de verantwoordelijkheid die zij op zich namen als de parochie tijdelijk geen voorganger had. Het vertrouwen dat vrijwilligers kregen van de geloofsgemeenschap. Hoe zij door het feit dat zij gedragen werden door medegelovigen, groeiden in geloof, vertrouwen en kundigheid. De weldaad van groeiende oecumenische contacten. De begeleiding en scholing die verdieping gaf aan hun vrijwilligerswerk. Maar ook beschrijven de vrijwilligers de gevolgen van de koerswijziging van de bisdommen. Hoe nieuwe pastoors vaak uitstekend aansluiten op gegroeide ontwikkelingen, maar andere bijna alle taken naar zich toe trekken. Op het terrein van liturgie – het terrein waarop de meeste vrijwilligers actief zijn, met name de eucharistieviering en de woord- en communiediensten – worden de regels strakker aangetrokken. Dit heeft bij velen pijn en ontmoediging teweeg gebracht. Een vertrouwde plek wordt afgepakt, het lijkt of met de functie ook de vrijwilliger wordt afgekeurd en de priester nog de enige verantwoordelijke is in een parochie die toch (van) de geloofsgemeenschap zélf is (geworden). En in deze hele ontwikkeling wordt op diverse plaatsen zeer slecht met elkaar gecommuniceerd.

Dit heeft voor nogal wat vrijwilligers onzekerheid met zich meegebracht over hun manier van geloofsbeleving, aan menige parochiegemeenschap interne conflicten bezorgd, waardoor mensen tijdelijk aan de zijlijn kwamen staan of definitief

zijn afgehaakt. Maar op andere plaatsen hebben groepjes parochianen, parallel aan de parochie een eigen geloofskring gevormd, waar enerzijds sterke verbondenheid groeit en anderzijds ervoor wordt gewaakt om niet te verzanden in een vechthouding.

Hoe de reacties op de bisdommelijke beleidsveranderingen ook zijn, zij geven enerzijds blijk van de diepe band en eigen kleur die een lokale geloofsgemeenschap blijkbaar kan hebben, anderzijds van behoefte aan kritische zelfreflectie: De maakbaarheid van de zestiger jaren waarin alles moest kunnen, is voorbij. Bij herwaardering van normen en waarden, van regels en rollen, van functies en verantwoordelijkheden is het ontzettend moeilijk om verworven rechten opnieuw kritisch te bekijken en nog moeilijker om daarover niet van bovenaf maar samen en met respect voor wat gegroeid is, goed te communiceren.

Lokale geloofsgemeenschappen

In deel III maken de auteurs een analyse van de lokale geloofsgemeenschappen en van wat daar aan de hand is. Zij beschrijven zeven thema's: de gemeenschap, het leiderschap, eenheid van geloof en leven, liturgie en leven, authenticiteit, ambt en crisis. Van alle zeven thema's wordt de kracht beschreven, de kwetsbaarheid benoemd en de risico's opgesomd. Hierbij kijken de auteurs kritisch naar de gemeenschap, de manier van leiding geven, de geloofskwaliteit, ieders eenzijdigheden en eigenwijsheden en de kansen die een crisis biedt aan een herstart met nieuwe uitdagingen.

Ambtsdragers en vrijwilligers

Deel IV neemt de samenwerking tussen ambtsdragers en vrijwilligers onder de loep. Het belang van een gemeenschap om onder een nieuwe pastoor niet uit elkaar te vallen. De kunst om het gesprek met elkaar gaande te houden binnen alle geledingen van de parochie. Durf deskundigen van buiten hulp te vragen. Laat niet alleen de emoties domineren. Het boek doet suggesties voor een nieuwe parochievisie met daarnaast een tien-puntenplan. Voor vrijwilligers die teleurgesteld zijn omdat zij minder ruimte krijgen in de liturgie is er nog volop ruimte om bezig te zijn met pastoraat, gemeenschapsopbouw, vorming en catechese.

Maar ook voor meer diversiteit in vieren, voor bezinning en verdieping in kleinere groepen, als schuilplaatsen om op adem te komen.

Het laatste deel van het boek biedt negen positieve bemoedigende hoofdstukjes voor als het in je lokale gemeenschap (nog) niet goed gaat; als je de gemeenschap vaarwel wilt zeggen; als je gelijkgezinden zoekt, of niet kunt vinden; als je toch maar naar een andere gemeenschap over wilt stappen.

Positieve kijk op toekomst

Het boek geeft een positieve kijk op toekomstmogelijkheden. Ook realiseren de schrijvers zich dat er zowel pastores zijn met wie het moeilijk communiceren en samenwerken is, maar ook dat soms vrijwilligers hun taken als té vanzelfsprekend zijn gaan vinden. Maar los van deze uitzonderingen is er een duidelijke nieuwe koers in de bisdommen en parochies ingezet, waartoe ieder zich opnieuw moet leren verhouden. En dat kan betekenen dat je jezelf alleen voelt staan, een woestijnervaring waarin je hoopt een mede-zoekende gelovige te ontmoeten met wie je de zoektocht gezamenlijk kunt ondernemen.

Een helder, positief boek dat de nieuwe ontwikkelingen van diverse kanten benadert. Verhelderend over het verleden en de nieuwe ontwikkelingen. Vol mededogen voor de grote groep oudere vrijwilligers die zoveel jaren de gemeenschap hebben gedragen. Met de hoop ook dat in de toekomst vrijwilligers zélf mee mogen blijven praten, dat voorgangers écht iets te vertellen hebben wat ertoe doet en dat jezelf verdiepen een must is, ook als de situatie lastig wordt in de parochie.

Peter Wouters

* Marie-José Janssen & Gerard Zuidberg, *Pastores gaan voorbij. Witboek over kracht en pijn van vrijwilligers in de katholieke kerk*. Ten Have, Baarn, € 14,90.

Sacramenten

Niet wij hoeven naar God op te klimmen, maar in de Gezalfde Jezus is God naar ons afgedaald. Als ik in één zin moest zeggen wat de essentie is van het christendom, dan zou het zoïets zijn.

Verlossing

Mensen verlangen naar volle waarheid, waarachtige goedheid, omvattende schoonheid, vervullende zin. Wij hopen dat onze wonden geheeld en onze tranen gedroogd worden. De hedendaagse opvatting is dat wij zelf moeten zorgen dat gebeurt wat wij verlangen en hopen. Maar hoe wij het ook proberen, wij kunnen onszelf niet verlossen. Waar we dat proberen, schieten we steeds opnieuw tekort. Maar God, die de oorsprong, de grond en het doel is van ons bestaan, heeft zich naar christelijke overtuiging in de Gezalfde Jezus definitief naar ons toegekeerd. De traditie gebruikt hier grote en abstracte woorden voor: 'incarnatie', 'kenosis'. Het Woord van God is vlees geworden, zoals wij mensen zijn (incarnatie). Het heeft zich ontleedigd van zijn goddelijkheid (kenosis) en vertoont zich in menselijkheid. Daarom zijn we verlost en is ons leven al verlost, al is deze verlossing nog ten volle aan het doorbreken. God is voor ons te groot en te verheven, maar gelukkig zijn wij voor God niet te klein en te nietig.

Eucharistie

De aanwezigheid van God onder ons beperkt zich niet tot Jezus. De God die in Jezus was woont nog altijd onder ons, is nog steeds verborgen in ons leven aanwezig. Als teken en verdichting van deze verborgen en verstrooide aanwezigheid viert de kerk de sacramenten, met als centraal sacrament de eucharistie. Als de katholieke kerk zegt dat de Gezalfde reëel in de eucharistie aanwezig is, dan bedoelt zij dat wij door zijn aanwezigheid gevoed worden, gesticht, gesteund, overeind geholpen. Als wij de eucharistie vieren of in een woord- en communieviering het eucharistisch brood delen, vieren wij dat wij niet door ons geloof de herinnering aan Jezus en zijn God levend moeten houden, maar dat steeds opnieuw de Geest van Jezus en zijn God ons geloof wekt. Dat Jezus na zijn verrijzenis niet een ijle herinnering is, maar levend aanwezig onder ons. De kerk beheert zijn nalatenschap of zijn gedachtegoed, maar zijn levende

presentie sticht steeds opnieuw kerk, als een door de Geest ter ere van zijn God samengeroepen gemeenschap.

Dit lijkt misschien allemaal abstract, maar het betekent concreet bijvoorbeeld dat volgens mij de kerk aanzienlijk ontspanner zou kunnen omgaan met het toelaten van mensen tot de eucharistie. De eucharistie is immers niet afhankelijk van ons gemeenschappelijke geloof, maar Christus' aanwezigheid in de eucharistie nodigt ons uit een gemeenschap van gelovigen te worden.

Hart van de kerk

Zouden wij in de kerk afhankelijk van ons eigen vermogen Jezus' Geest levend te houden, dan stonden we voor een hopeloze taak. Dat kunnen we niet. Daarom zijn de sacramenten, en met name de eucharistie, voor mij inderdaad het hart van de kerk. Wat we verkondigen en wat we doen als kerk, lokaal en wereldwijd, gaat daarvan uit en komt daarin samen. De sacramenten geven ons als geloofsgemeenschap onze waardigheid en tegelijkertijd relativeren zij ons. Wij denken vaak dat wij ervoor kiezen christen te zijn en een geloofsgemeenschap te vormen. Maar wij kunnen deze keuze alleen maar echt maken en blijven maken, als God voor ons kiest. Als Gods Geest ons maakt niet tot een groepje gelijkgezinden, maar tot het nieuwe lichaam, de levende presentie van zijn Gezalfde.

Erik Borgman,

hoogleraar systematische theologie – 'theologie van de religie, in het bijzonder het christendom' – aan het Departement voor Religiewetenschappen en Theologie binnen de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit van Tilburg.

M'n urste biecht

*I*n het vorige nummer schreef pastoor Pieter Scheepers een stukje onder de titel "Voor het eerst". Het inspireerde Adriaan van Mensvoort tot het schrijven van onderstaand gedicht.

Mooi in de rij, de mister achter ôôs aon,
is ôônze klas van school ûit naor de kerk gegaon
um , mee schoan kleeer en schoan gepoetste schoen,
bè de pestoor oonz' urste biecht te doen.

Vanaaf z'n klepstoel hil veuraon
zaag ik urst m'n vriend te biechte gaon.
Terugkomend keek ie 'n bietje ontdaon:
"Zèn zonden hai ik meschien verstaon?!"

Veur men waar nou 't uur geslaon
um mee de pestoor aon de praot te gaon.
Geknield, wantrouwd' ik d'rekt de biechtstoelpraotjes;
want ik zaag ginne pestoor deur al die gaotjes.

In 't donkere moessie 'r toch wel zèèn,
want ik heurde-n-'m prevele in 't Latèijn.
Onderwèèl moes ik me rap bezinne,
hoe dè 'k m'n biecht wir môs beginne.

Veul zonden ben ik op gaon somme.
Ôk dè'k nogal 's zee: "Wel, potverdomme".
Daor hai'k de pestoor toch mee bedroge;
dus zee ik er bèij: "Ik heb ôk geloge".

Op de pestoor z'n vraog of 't me ammal spêêt,
hè 'k hil rouwmoedig jao gezêêd.
Toen gaaf ie m' in 't Latèijn de zege,
nao dè 'k êên weesgegroet te bidde hai gekrege.

Mee gaank ben ik de biechtstoel ûit gegaon.
en ik ging van daor rèècht hùis op aon.
Halfweegs kwaam ôôns vader mèn al tege.
Op zèn gevraag' hè'k pront gezwege.

Z'n vraoge lêêke me hil verkeerd,
want van de zuster hai'k geleerd:
“Waorover g' ôk in de biechtstoel praot,
't blèèft strikt gehèim tusse jou en God”.

A. van Mensvoort,
31 mei 2008

ANDERLAND

Gezelschapsspel over vijf wereldgodsdiensten

Om moslimburen, joodse gebruikers van de synagoge, een boeddhistisch of hindoeïstisch gezin beter te leren kennen werd het spel *Anderland* ontworpen. De makers hebben de informatie over de vijf wereldgodsdiensten zo objectief mogelijk bij elkaar gebracht.

Het spel is bedoeld voor spelers vanaf 10 jaar en kan gespeeld worden met 3-8 spelers. Het bevat onder meer een spelbord, spelfiguren, kaarten, fiches, puzzelstukken en een handleiding. Regelmatig zullen nieuwe kaarten worden uitgebracht.

Kosten € 37,95 (incl. verzendkosten). Bestellen: Dienstenorganisatie Protestantse Kerk, afd. brochureverkoop, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht, tel. 030-8801337, e-mail brochureverkoop@pkn.nl

Evolutie, toeval of ontwerp? (2)

Hoe moeten wij ons de evolutie van het leven voorstellen? Darwin en zijn volgelingen, aanhangers van het Darwinisme, stellen dat de evolutie wordt gekenmerkt door een reeks van toevallige gebeurtenissen. Toeval en natuurlijke selectie deden de rest. Kortom, de mens is een product van het toeval. De mens zou een ongeluk – weliswaar een schitterend – zijn. Daartegen is een aantal geleerden in opstand gekomen. In het vorige nummer is daar al iets over vermeld. Zij bepleiten een visie, waarin een ontwerp aan het evolutiegebeuren ten grondslag ligt. Wie ‘ontwerp’ zegt, heeft het volgens de Darwinisten ook over een ontwerper, over een God dus. De discussie tussen beide groepen is niet altijd even verheven. De aanhangers van de ontwerptheorie beroepen zich daarbij op praktische voorbeelden. Een drietal hiervan bespreken we hieronder kort.

Het fruitvliegje

Wij kennen allemaal het fruitvliegje. Met het blote oog nauwelijks waarneembaar. Achteloos vegen wij het beestje weg van onze krant, niets rest er dan een klein vlekje. Realiseren wij ons daarbij wel eens dat wij een klein wonder hebben vermorzeld? Een vliegje met een compleet spijsverteringskanaal, met een bloedsomloop, een hartje en nieren, een ademhalingssysteem en een – zij het – primitief ontwikkeld zenuwstelsel. Hoe is dit wonderdje ontstaan?

Bloedstolling

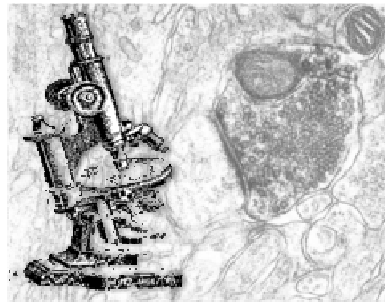
Het tweede voorbeeld, dat onze verwondering oproept. Bloedstolling is iets waar iedereen wel eens mee te maken heeft. Een klein wondje dat na een korte tijd ophoudt met bloeden. Je denkt er niet bij na. Toch gebeurt ook hier iets wonderlijks. Er zijn bij dit proces ongeveer dertien verschillende factoren nodig om dit proces te laten beginnen en op tijd te laten eindigen. Als er geen bloedstolling zou zijn, dan zouden wij doodbloeden. Tegelijk geldt dat deze stolling op tijd moet ophouden, anders verstopt alles en gaan wij alsnog dood. Al met al een vrij ingewikkeld proces, dat toch de vraag oproept hoe dit allemaal zo is ontstaan. De verwondering blijft ons deel.

Het geheim van de cel

Mensen, dieren en planten bestaan uit cellen. Hoe werkt zo'n cel of beter: wat speelt zich allemaal af binnen de cel? En hoe ziet het er binnenin zo'n cel werkelijk uit? Dankzij de elektronenmicroscop zijn wij tegenwoordig in staat zeer diep door te dringen in het binnenste van een cel. Een cel blijkt een zeer gecompliceerd bedrijventerrein te zijn met wel duizend ingangen. Er zijn ontzagwekkend veel geautomatiseerde robots aan het werk: eiwitmachines, opgebouwd uit een paar duizend atomen. Duizenden verschillende robots zijn er bezig met een eigen specifieke taak, zoals onderhoud van de structuur, communicatie met andere robots, omzetten van chemische stoffen en het maken van andere robots. Er is een bolvormige bibliotheek die blauwdrukken bevat met alle informatie voor een cel. We zien controlerobots, die de informatie voortdurend controleren; robots die de functie van bibliothecaris hebben, die zoeken naar de juiste blauwdruk uit het centrale archief, deze ontdoen van de opbergordner en er een kopie van maken. In de productieafdeling worden aan de hand van deze kopieën de juiste robots aangemaakt. We zien treinverbindingen om stoffen van A naar B te vervoeren, energiecentrales die voedingsstoffen omzetten in brandstof en industriegebieden waar nieuwe robots worden gemaakt en oude afgebroken. Iedere cel heeft een eigen vuilophaaldienst en een afweersysteem met honderden sensoren en poorten.

En dit alles is slechts het topje van de ijsberg...

Ton Borsboom sr.

Daar waar liefde is, daar is God

Viering van Schrift en Tafel in de Maranathakerk

In januari jl. bezocht ik de Nieuwe Apostolische Kerk en in april de christengemeente 'Op de Rots'. In juni heb ik mijn schreden gericht naar de studentenkerk 'Maranatha' aan de Prof. Cobbenhagenlaan om deel te nemen aan een viering van Schrift en Tafel. Het gebouw is weinig opvallend, zeker in vergelijking met het traditionele rooms-katholieke kerkgebouw. Maar in de traditie een herkenbare indeling en opbouw, namelijk: voorhof, heilige en heilige der heiligen.

Maranatha

Het woord 'Maranatha' komt uit het Aramees en betekent 'Onze Heer is gekomen' of 'Kom, o Heer'. Vermoedelijk werden deze woorden in de vroeg-christelijke gemeenschap gebruikt als begroeting (tevens herkenning).

De Universiteit van Tilburg en Fontys Hogescholen leveren beiden een bijdrage ten behoeve van studentenpastoraat, met name door de aanstelling van een pastor en het beschikbaar stellen van werkruimte op de universiteit als wel door vaste subsidiebedragen. De studentenkerk (het gebouw met inhoud) heeft een eigen bestuur en neemt binnen de wereld van het Hoger Onderwijs in Tilburg al heel lang een bijzondere plaats in. Zij beschouwt zichzelf als een 'herberg' waarin op vrijmoedige wijze wordt gezocht naar vorm en inhoud van de woorden 'christelijke en katholieke traditie'. Het vrije woord, de bijzondere ruimte, de mooie muziek, de vele gezichten en ontmoetingen typeren Maranatha.

Het studentenpastoraat maakt – met vele anderen – gebruik van de faciliteiten van de Maranathakerk, o.a. met een viering elke zondag en natuurlijk rondom Kerstmis, Aswoensdag, de stille week, Pasen en Pinksteren, maar ook met gespreksgroepen, lezingen enz. Diverse studentenverenigingen en disputeren van katholieke en protestants-christelijke signatuur, islamitische studentengroepen, kortom: vogels van velerlei pluimage gebruiken de ruimten van Maranatha min of meer regelmatig als ontmoetingsplaats.

Viering

De kerkruimte ligt in de ‘kelder’, anders gezegd een soort souterrain, waarbij hoog uit de wanden daglicht binnenstroomt. De zitplaatsen liggen in een L-vormig amfitheater om het altaar. Het is een serene, intieme ruimte met weinig opsmuk.

De viering van Schrift en Tafel begint om 11.30 uur; een christelijke tijd op de zondagmorgen. Ook hier word ik vriendelijk ontvangen, de jas op de kapstok, ‘neder’ naar de kerkruimte. Ik ontvang de liturgie voor deze viering plus de overweging. Op het voorblad staat “22 juni 2008 / roze zondag / ubi amor, Deus ibi est (daar waar liefde is, daar is God), viering rond Schrift en Tafel / voorgangers: Jeffrey Korthout (lid van de pastoraatsgroep) en Hub Lenders (studentenpastor) met de zanggroep Anthus. De liturgie bestaat uit vier hoofdelementen: opening, viering rond de Schrift, viering rond de Tafel en slot. Er is ruimte voor gebed, zingen, luisteren en samenzijn. De teksten zijn voor een belangrijk deel selfmade, de lezingen uit Jeremia 20, 10-13 en Matteüs 10, 16-33: kwetsbare liefde, de overweging is hier op gebouwd en is confronterend.

De kerk is niet vol maar voldoende gevuld met jong en oud, de geest van het Tweede Vaticaans Concilie vult de ruimte; ik voel me hier thuis, maar dat zal niemand verwonderen die me een beetje kent. De zanggroep Anthus bestaat uit zes personen met goede stemmen, een plezier om naar te luisteren. Naast Anthus beschikt men ook nog over een koor en zijn er cantores.

Slot

Na het slotlied is er koffie in de ontmoetingsruimte en de mogelijkheid voor een gesprek. Ik voeg me bij een groepje leeftijdgenoten; zij komen uit Dongen en Hilvarenbeek en nemen hier al jaren deel aan o.a. de vieringen en zo zijn er meer. Velen komen vaak, anderen minder vaak, maar geen van allen komt toevallig. Het Universiteitspastoraat geeft samen met Maranatha de periodiek BEET uit (3 x per jaar) . BEET wordt verspreid onder studenten, docenten en andere medewerkers van de Universiteit, de Fontys Hogescholen en de Avans Hogeschool te Tilburg. Wie nog meer wil weten over de studentenkerk Maranatha, kijk dan op www.studentenkerkmaranatha.nl.

Eldert Baan

Samen groeien in geloof

Vorbereidingen voor de eerste communie

Bij de communievoorbereiding komt ieder jaar best veel kijken; zeker als het, zoals de afgelopen jaren, om zo'n 50 communicanten gaat. Voor de communie van 2009 heeft de werkgroep haar eerste vergadering dan ook alweer achter de rug!

Ouderavonden

De eerste ouderavond is een informatieavond waarin ouders kunnen besluiten of zij hun kind in onze parochie de communie laten doen. We vertellen de ouders over de verschillende deelwerkgroepen (liturgie, post, versiering, kindermiddagen) en over het project waarmee wij werken. Wij verwachten dat van elk kind een ouder deelneemt aan een van deze deelwerkgroepen. Ook krijgen de ouders uitleg over de actie *Schoenmaatjes*, die tijdens de gehele voorbereidingsperiode doorloopt. De tweede ouderavond vindt vlak voor de communie plaats en hier krijgen de ouders o.a. praktische informatie over de wijze waarop de viering zal gaan verlopen.

Project en kalender

Sinds vorig jaar werken wij met een nieuw project, *Samen groeien in geloof*. Dit project bestaat uit een werkboek met verschillende hoofdstukken. Bovendien krijgen de kinderen van ons een zelfgemaakte kalender waarop alle data van de kinderbijeenkomsten en gezinsvieringen staan vermeld, hoe laat en waar ze verwacht worden, wat ze mee moeten nemen en wat ze van te voren in het werkboek gemaakt moeten hebben. Het is de bedoeling dat ouders hun kinderen hierbij helpen, mede omdat het tevens gespreksstof is voor ouders om met hun kind over het geloof te praten.

Kinderbijeenkomsten

De zeven kinderbijeenkomsten (zes voor, een na de communie) vinden plaats op vrijdagmiddagen van vier tot half zes. Een week voor alle kinderbijeenkomsten krijgen de kinderen nog een uitnodigingsbrief. De eerste bijeenkomst gebruiken we voor het versieren van de schoenendoos

in het kader van de actie *Schoenmaatjes*. Iedere bijeenkomst komt de dirigente van het kinderkoor, Tiny van Hal, de liedjes oefenen die tijdens de vieringen worden gezongen. Verder besteden we aandacht aan begrippen zoals 'delen', 'spijt en trots' en 'vergeven'. We oefenen met de kinderen het ontvangen van de hostie, de symbolen die in de kerk een belangrijke rol spelen worden uitgelegd en we houden een echte speurtocht in de kerk. De laatste bijeenkomst is er een heuse bingo met prijsjes, maar voor de getalletjes moeten eerst quizvragen over het project goed beantwoord worden...

De grote dag

Tijdens de voorstellingsviering worden alle communicanten voorgesteld in de kerk. Dit is al best spannend, maar de spannendste dag is toch wel de communiedag zelf. Op de voorafgaande vrijdagmiddag doen we een soort generale repetitie met de kinderen. Ze weten dan hoe en waar ze moeten lopen en zitten. Op de bewuste zondagochtend zijn ze natuurlijk allemaal best nerveus en komen ze in mooie kleren naar de pastorie, waar een professionele fotograaf eerst foto's maakt, zowel van de communicanten zelf als van het gezin. De versiergroep heeft ervoor gezorgd dat de kerk en het plein ervoor mooi versierd is, de boekjes die de liturgiegroep heeft gemaakt liggen klaar in de kerk.

Evaluatie

Omdat het dit jaar de eerste keer was dat wij werkten met het nieuwe project, waren wij erg benieuwd naar de reacties van de kinderen en de ouders. Een door ons ontwikkeld evaluatieformulier is door 38 van de 49 ouders ingevuld. Voor het werkboek wordt een gemiddeld cijfer van 7.6 gegeven, actie *Schoenmaatjes* krijgt een 8.7, evenals de kalender. De kinderbijeenkomsten scoren 7.9, de communieviering een 8.9. En voor de organisatie van de gehele communievoorbereiding kregen wij een 8.7! Wij zijn als werkgroep heel trots op dit zeer positieve resultaat: daar doen we het dus voor!

De werkgroep eerste communievoorbereiding bestaat uit Mary Janssens, Julia Klemans, Suzanne van Vugt, Marie-Colette Geers, Irma kolen, Petra van Roosmalen, Sabine van den Hoven en Anchiela Valk.

Twinkling Eyes

*O*m wereldwijd een bijdrage te kunnen leveren aan het verbeteren van de levensomstandigheden van kinderen en kwetsbare mensen: met dat doel richtten Rineke en Henk Robben onlangs hun onderneming 'Twinkling Eyes' op. Een maatschappelijk verantwoorde manier van ondernemen met oog voor mens en milieu, dat is wat hen beiden voor ogen staat.

Twinkling Eyes organiseert en initieert speciale projecten en exposities waarvan altijd een deel van de opbrengst beschikbaar wordt gesteld ter ondersteuning van de werkzaamheden van bekende en erkende goede doelen. Om hun doel te realiseren zijn Rineke en Henk beiden op verschillende creatieve terreinen actief. Rineke schrijft al geruime tijd gedichten* en Henk is in zijn eigen atelier al enige tijd creatief bezig met het scheppen van beeldhouwwerken en sculpturen uit cellenbetonblokken. Zijn – veelal abstracte – beelden/sculpturen stralen eenvoud en rust uit.

Twinkling Eyes werkt op dit moment nauw samen met Save the Children, 's werelds grootste onafhankelijke kinderrechtenorganisatie (www.savethechildren.nl). Lopende projecten voor Save the Children zijn 'Onschuld', 'Water' en een expositie in het laatste kwartaal van 2008. Het project 'Onschuld' bestaat uit een schitterend vormgegeven bundeltje met gedichten over kinderen en met bijpassende foto's van Save the Children. Een groot deel van de opbrengst van de verkoop van deze bundel zal ten goede komen aan de internationale onderwijs campagne van Save the Children, genaamd 'Rewrite the future'. De uitgave van het bundeltje 'Onschuld' is gekoppeld aan de Internationale Dag voor de Rechten van het Kind (20 november 2008).

Twinkling Eyes is bezig met het samenstellen van een fraai bundeltje met gedichten over water. Met dit project 'Water voor water' wordt een financiële bijdrage geleverd aan de diverse waterprojecten van Save the Children.

In het laatste kwartaal 2008 start het derde project van *Twinkling Eyes*: een expositie, georganiseerd in samenwerking met galerie 'Beau Coeur' in

Bavel. De expositie zal bestaan uit beelden en sculpturen van Henk Robben, foto- en schilderwerken van diverse andere kunstenaars en kunstwerken van geestelijk gehandicapten. Met alle kunstenaars en met de galerie wordt de afspraak gemaakt dat een deel van de verkoopopbrengst geschonken wordt aan Save the Children.

Voor 2009 staan de projecten 'Vrijheid, vrede en vriendschap' en een aantal exposities op de rol. Van een deel van de opbrengsten van deze projecten wil *Twinkling Eyes* een schenking doen aan Save the Children voor hun projecten voor de kind-soldaten. Verder wil *Twinkling Eyes* medio 2009 ook een start maken met het project 'Hemel en aarde': een bundeltje met spirituele gedichten en bijpassende foto's. Van de opbrengst van dit bundeltje wil *Twinkling Eyes* een schenking doen aan een plaatselijk goed doel.

Rineke en Henk hopen met *Twinkling Eyes* vele oogjes te kunnen laten glimmen van plezier! Meer weten? Kijk dan op www.twinklingeyes.nl

Reeds verschenen werken:

- bundeltje *Geluk*, ISBN 978-90805575-74
- bundeltje *Liefde*, ISBN 978-90805575-81
- bundeltje *Succes*, ISBN 978-90792870-24, waarvan € 1,- per bundeltje gaat naar Ronald McDonald Kindervallei. Afgelopen juni is samen met de Rabobank Valkenburg een cheque van € 4000,- aan Ronald McDonald Kindervallei overhandigd. Met de uitgever is de afspraak gemaakt dat deze actie ook doorloopt bij de reguliere verkoop in de boekhandel.
- medio oktober 2008 verschijnt het bundeltje *Troost*, ISBN 978-90792870-48

twinklingeyes

De kelder

*Ik voel me hyper super grandioos vandaag
Ik merk dat ik een glimlach op mijn lippen draag
Dat is geen jas, geen kledingstuk
Nee, een glimlach heeft te maken met geluk!*

Dit gedichtje van Toon Hermans herinnert ons aan die derde dinsdag in juni, waarop we alle vormelingen hadden uitgenodigd om kennis te komen maken met de kelder. Gelukkig was niet alle moeite voor niets geweest en mochten we een aantal jongeren met een glimlach welkom heten. Inmiddels is de zomer voorbij en gaan we weer vol enthousiasme aan de slag om maandelijks de kelder open te stellen voor jullie.

Wat is dat dan voor iets die kelder? De kelder is een gezellige plek, waar leuke dingen worden georganiseerd voor jongeren. Jullie dragen ideeën aan en wij plannen deze dan weer in ons programma. Ideeën zoals: film kijken, BBQ-en, brandoefening, uitstapjes, kelder pimpen, Sinterklaasavond en ga zo maar door.

Dus zit je op de middelbare school en ben je onder de 16 jaar, dan zien we je graag iedere derde dinsdag van de maand van 19.00 tot 20.30 uur in de kelder (onder de Enschtose kerk, ingang via het parkeerterrein). De toegang is gratis.

Voor meer informatie en foto's kun je kijken op onze hyvespagina: kelder2007.hyves.nl.

Kom je ook kijken de volgende keer? En breng gerust iemand mee als je het spannend vindt om alleen te komen.

Groetjes,
Kim, Martijn, Yvonne, pastoor Pieter

De kleuren van de dauwdruppel

Een meester ging eens met zeven leerlingen een ochtendwandeling maken, terwijl de dauw nog over het land hing. Na enige tijd brak de zon door. De dauwdruppels schitterden dat het een lieve lust was.

Bij een grote dauwdruppel liet de meester halt houden. Hij schaarde zijn leerlingen zo rondom de druppel, dat de zon erop bleef schijnen en vroeg hen toen welke kleur de druppel had. “Rood”, zei de eerste, “oranje” de tweede, “geel” de derde, “groen” de vierde, “blauw” de vijfde, “paars” de zesde. En de zevende zei “violet”. Ze stonden verbaasd over deze verschillen en aangezien ze er allen zeker van waren dat ze het goed zagen, kregen ze bijna ruzie. Toen liet de meester hen enkele keren van plaats wisselen. En heel langzaam drong het tot hen door dat zij – ondanks de verschillen van hun waarnemingen – toch allen de waarheid hadden gesproken.

En de meester sprak: “Hoe je de waarheid ziet, hangt in het leven af van je plaats, net zoals je een deel van het licht hebt gevonden en dat voor de volle waarheid aanzag. Laat je medeleerlingen in volle vrijheid ieder hun eigen weg bewandelen, hun eigen plaats innemen en hun eigen deel van het licht ervaren. Je hebt alle waarheden nodig, want allen tezamen vormen zij het werkelijke licht, de volle waarheid. Tot jezelf één van de groten bent geworden en de zeven kleuren in één kunt waarnemen, zul je bij iedere wedergeboorte een ander standpunt innemen en de waarheid op een ander manier zien. Wees daarom niet alleen tolerant – want dat is slechts het dulden van andermans mening – maar zelfs blij dat er andere meningen zijn. Zolang je zelf nog niet het volle licht kunt zien, heb je je medeleerlingen nodig om de volle waarheid te leren kennen”.